

פרשת קרח — מחלוקת שאינה לשם שמיים

בפרשת השבוע אנו קוראים על המחלוקת שעורר קורח כנגד משה, ועל עונשם של מעוררי המחלוקת. אמרו רבותינו בפרקי אבות (ה יז) ש"מחלוקת לשם שמיים" זו מחלוקת הלל ושמאי, ו"מחלוקת שאינה לשם שמיים" זו מחלוקת קורח ועדתו.

ומדוע מחלוקת הלל ושמאי מוגדרת כמחלוקת לשם שמיים?

אמרו רבותינו במסכת יבמות (יד:): אף על פי שנחלקו בית שמאי ובית הלל, לא נמנעו מלהתחתן אלו עם אלו, ללמדך שחיבה ורעות נוהגים זה בזה, לקיים מה שנאמר בזכריה (ח יט): "הָאֵמֶת וְהַשְּׁלוֹם אֶהְבֹּו". למדנו מכאן שעצם המחלוקת בין אנשים אינה פסולה. מותר להביע דעות מנוגדות, ולא כולם צריכים לחשוב אותו דבר ולהסכים בכל דבר. אם מנהלים מחלוקת עניינית, והחולקים ממשיכים לחיות יחד באחוה ורעות, זוהי מחלוקת משובחת, "לשם שמיים". אבל אם המחלוקת גורמת למריבה אישית, והחולקים אינם מדברים זה עם זה, זאת מחלוקת פסולה, ומי שמחזיק במחלוקת כזו הרי הוא עובר במצנת לא תעשה, ככתוב בפרשתנו: "וְלֹא יִהְיֶה קְרָח וְכַעֲדָתוֹ" (יז ה), כדברי האמורא רב במסכת סנהדרין (ק). לדעת הרמב"ם ב"ספר המצוות" (שורש ח), האיסור להמשיך מחלוקת שאינה לשם שמיים הוא איסור מדרבנן, אך פשוטו של פסוק זה אינו אוסר השתתפות במחלוקת. אבל הרמב"ן (בהשגותיו שם) חלק על הרמב"ם, וכתב שאיסור זה הוא מהתורה.

על אף שלדעת הרמב"ם איסור זה אינו מהתורה, הזהיר הרמב"ם להתרחק מאוד ממחלוקת, וכך כתב ב"איגרת המוסר" ששלח לבניו: אל תשקצו את נפשותיכם במחלוקת, שהיא מְכַלָּה את הגוף, הנפש והמוח. ראיתי שבסיבת המחלוקת הורדו שרים מגדולתם, קהילות גדולות נתערערו ואנשים נכבדים התבזו. לכן שנאו את המחלוקת ונוסו מפניה!

ב"מדרש רבה" (במדבר יח ד) אמרו רבותינו: כמה קשה המחלוקת, שבדרך כלל מעניש בית דין של מעלה רק את מי שהגיע לגיל עשרים, ובית דין של מטה מעניש רק את מי שגילו מעל שלוש עשרה; אבל במחלוקת קורח נבלעו באדמה גם תינוקות בני יומם!

ב"בראשית רבה" (ד ו) דרשו רבותינו: למה לא כתוב "פִּי טוֹב" ביום השני של בריאת העולם, כמו שכתוב בשאר הימים? על שאלה זאת ענה רבי חנינא: לא כתוב "פִּי טוֹב" ביום השני, כי ביום זה נבראה מחלוקת, שנאמר "וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם".

והוסיף על כך רב טביומי ואמר שאם על מחלוקת שנועדה לתיקונו של העולם, להפרדת המים העליונים מהמים התחתונים, לא נאמר שראה ה' "פי טוב" – על אחת כמה וכמה שהקב"ה רוצה שנתרחק ממחלוקות שאין בהן תועלת.

לפני תקיעת שופר נוהגים ברוב עדות ישראל לומר שבע פעמים את מזמור מ"ז שכותרתו: "לְמַנְצֵחַ לְבְנֵי קִרְחַ מְזֻמֹּר". נשאלת השאלה: מדוע מכל פרקי תהלים בחרו רבותינו להגיד דווקא מזמור שאמרו בני קורח? על התשובות המגוונות שנאמרו בטעם מנהג זה, אפשר להוסיף עוד אחת: גם בני קורח השתתפו במחלוקת כנגד משה, אבל רגע לפני שבלעה אותם האדמה הם חזרו בתשובה וניצלו. למדנו מכאן שברגע אחד של תשובה אפשר לשנות את גזר הדין. לכן לפני תקיעת שופר רוצים להזכיר לנו שאסור להתייאש, וברגע אחד של תשובה, כמו של בני קורח, נוכל לשנות את גזר הדין ולהיכתב ולהיחתם לחיים טובים ולשלום.